

МОРАЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВНА ПЕРЕДУМОВА ГАРМОНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ СУСПІЛЬСТВА

Необхідно враховувати, що в сучасному світі етичні, екологічні, політичні аспекти економіки так тісно переплелися, що їх важко розмежувати при вирішенні складних проблем. Моральність завжди розглядалася як основна передумова гармонізації економічних інтересів окремих індивідів.

Існують релігійний і нерелігійний підходи до визначення моральних основ економіки. Відмінності цих підходів пов'язані з принципово різними відповідями на питання про те, що є, що має бути і які способи досягнення бажаного стану.

У реальній, сучасній дійсності координація і регулювання ринкової економіки реалізуються за умови дотримання таких етичних принципів, як чесність, порядність, вірність слову.

Посилення гуманізації і соціалізації економіки і суспільства в цілому передбачає в першу чергу зміцнення моральних засад в економіці. А це можливо лише при активній ролі держави в цьому процесі. При цьому спочатку мають відбутися зміни в усіх напрямках діяльності самої держави.

Можна стверджувати, що економіка управляється не тільки економічними законами, а й людьми, а це означає, що неможливо виключити з економічних процесів свободу морального вибору. Моральні та етичні принципи теж складають економічний фактор, тому що правила вільного ринку діють тільки на основі того, що люди дотримуються загальних моральних і етичних орієнтирів.

І. В. Моцна

СТАН І ПРОБЛЕМИ БОРотьБИ З ПЛАГІАТОМ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ

Останніми роками проблема боротьби з академічною недоброчесністю неодноразово опинялася в центрі суспільної уваги, однак цій боротьбі завжди бракувало системності і її результати, як правило, обмежувались викриттям чергового плагіатора із середовища високопосадовців, політичної чи наукової еліти. Короткочасний суспільний резонанс не супроводжувався спробами впорядкування відповідного правового поля і не призводив до організаційних, а подекуди, навіть репутаційних наслідків для плагіаторів. Важливо зазначити, що

науковий плагіат природним чином виростає з практики списування та плагіату в освіті (на всіх її рівнях).

Опитування студентів українських ЗВО показало, що, на їхню думку, основними факторами поширення плагіату в студентському середовищі є:

- необхідність виконання великого обсягу письмових робіт протягом навчального семестру/року;
- повторюваність/неактуальність тем письмових робіт/розрив між темами та сучасними/актуальними/цікавими потребами;
- відсутність практичного застосування (перспективи застосування) результатів робіт;
- відсутність розуміння необхідності та мети написання письмових робіт (непрофільні, нецікаві, застарілі предмети);
- узвичайнені дії, що пов'язані з умовами підготовки письмових робіт у середній школі;
- ставлення викладачів до плагіату (нейтральне або відверте потурання);
- низький рівень професіоналізму, мотивації та зацікавленості викладачів;
- відсутність чітких та універсальних норм щодо оцінки оригінальності текстів, а також її вплив на загальну оцінку письмової роботи.

Узагальнюючи, вказані причини можна поділити на такі групи:

1. Незбалансованість навчальних програм і навантажень (переобтяженість програм предметами, необхідність вивчення яких для майбутньої професійної діяльності викликає сумніви).
2. Застарілість змісту і методів навчання, їх невідповідність вимогам часу.
3. Узвичайненість практики плагіату та терпиме до нього ставлення.
4. Відсутність єдиних правил і норм оцінювання оригінальності текстів та прозорих алгоритмів боротьби з плагіатом (профілактики, виявлення, покарання).

Основними факторами, які спричинюють порушення академічної доброчесності в частині поширення практики плагіату в науково-освітньому середовищі, є: несформованість правового поля у цій сфері; слабка вкоріненість відповідних етичних норм, і навпаки – «багаті» традиції негативних практик; нерівномірні/недостатні технічні можливості різних навчальних закладів для виявлення плагіату; безкарність проявів академічної недоброчесності; незбалансованість навчальних програм і навантажень; застарілість змісту і методів навчання, їх невідповідність вимогам часу, звідки слабка вмотивованість до навчання. На подолання цих негативних факторів має бути спрямовано комплекс заходів з утвердження у вітчизняній науково-освітній системі принципів академічної доброчесності. Важливим кроком у боротьбі з плагіатом у науці й освіті має стати поширення на магістерські роботи практики передзахисного оприлюднення.